

A22
S37

M. SEJIDZADƏ

Pilotlar

AZ LƏGI MƏ UŞAQ VƏ GƏNÇLƏR ƏDƏBİYYAT VƏ NƏŞRİYYAT BAKI—1938

№ 2
S 37

M. SEJIDZADƏ

~~Нижняя Палата АзССР~~

PILOTLAR

2015 фонт.

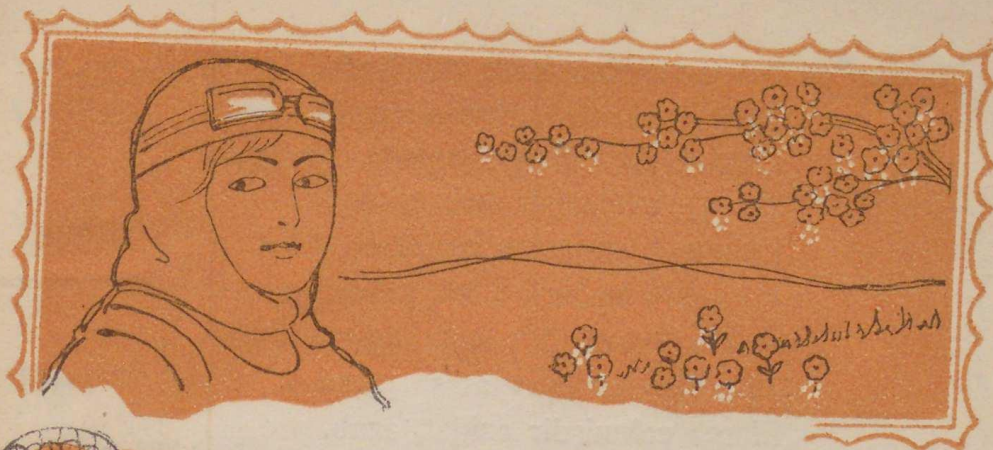
AZƏRNƏŞR
Uşaq ədəbiyyatı şə'vəsi
В акъ — 1938

Şkillərini Ə. Haçzadə cəkmişdir
Redaqtoru: A. Faruq
Texredaqtoru: R. Qulijev
Qorreqtoru: H. Rəhimov

Istehsalata verilmiş 13/IV-38
Cəpə imzalanmış 4/VIII-38
Cəp listi 3/4. Kağız formatı 82×110^{1/2}₃₂
Bir cəp listində getmiş hyrufat 35136.
Tiraz 15000. Sifaris № 742

Qiyməti 35 qəp., çildi 45 qəp.
Baş Mətbuat Mədirliji Muvəkkilliji № 4942.
Azərnəşr № 125 218

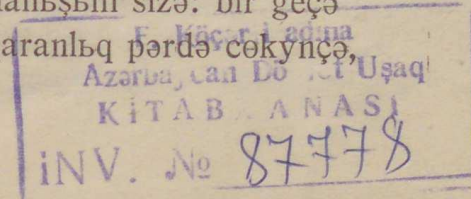
Azərnəşr mətbəəsində basıldı, 26-lar adına „Kitab Sarajı“ .Bakı,
Əli Bəyramov küçəsi.

NILUFƏR

1

Ənim Nilufərim çiçək dejidir,
Lakin gyllər ondan gəjcək dejidir
Onun dışynçəsi, fikri dəridir.
Səhbəti şirindir, sözy şirindir.
Bu gənç qız lətifdir qərənfillərdən,
Gəj bənəşlərdən, qızıl gyllərdən...
İncədir dınyanın gözəllərindən,
Fizulinin dilbər qəzəllərindən...
O gərmyş əmryndə cox maçaralar,
Olduqca qərübə sərgyzəşti var.
Bir zaman barabar oxumuşuq biz
Uc il bir məktəbdə kecmiş əmrymyz.
O maçarasyñ dənyşmş mənə,
Jaxıandan tanışam kecmişlərinə.
Dinləjin dənyşm sizə: bir geçə
Gəjlərə qaranlıq pərdə cökünçə,

Nilufər atadan jetim qalmışdı.
Jazbq anasın qajqđ almışdı.
Cekmyşdy ruhuna qaralıbq matəm.
Zindan kəsilmışdı qəlbınə aləm.
Gözynyn önyndən kecmışdı nələr,
Nə qədər kədərli, həzin səhnələr:
Ərinin sənəti daş səxarmaqmş,
Joxsulluq ömrünü atəşə jaqmş.
İllərçə cəkmişdir əzijjət, əzab,
Əzmiş varlıqın sonsuz iztirab.
Bir tikə cərəkcin zavallı jaj, qđs
Calışmş. Cərəji daşdan səxırmş.
İnsafsız, gözudar, azıqın varlılar,
Həjasız dujqusuz, rozqın varlılar
Bu faqır kışını işlətmış, jormuş,
Nər gyn zəli kimi qanın sormuş.
Axırda bir geçə daş səxarıkən.
Bir qaja parcası qormuş jerindən
Xıncım-xıncım etmiş jazbq qoçanı.
Qurtarmş dəhşətdən əzabdan çanı.
Bir parca cərəjə olmuşdur fəda.
O getdi... dınjaja elədi vida!..
Bu jazbq Mynəvvər nejləsin həjhat!..
Nə qədər aqırdır, cətindir həjat!..
Onu bir dışynən, anan olarmş?
Kədərli halına janan olarmş?
Bundan sonra neçə gyn kecirəcək,
Sararmş bir jarpaq solqun bir cıcək
Durarmş sajqıbsız küləjə qarş.
Bunlar andıqça qadınn baş

Hər lənmiş, gözləri dumanlanmış,
Urəji od tutub qəlbi jantmış.
Səkmüşdy ruhuna qaralıq matəm.
Zindan kəsilmışdi qəlbinə aləm.

2

Xəjalə pərişan, jazıq Mynəvvər
Quşlar ojnarkən qalxıb hər səhər
Qız bəsləməkcin gedirdi işə,
Düşürdy dəhşətə min bir təşvişə.
Ruhunda jorqunluq, gözündə juxu
Azıqın varlılarçın paltar jujurdu.
Gen dünja başına kəsilmışdi dar,
Dodaq bəjalə meşcan xanım lar
Zavallə qadınlə sox inçidirdi,
Həjatə olduqca aqır keciridi.
Rahətlik bilmirdi, bir saat bir an,
Axtırdı jazıqın urəjindən qan.
Qəmli baxışlarə dünjaja darqın,
Evə qayırdırdı geçələr jorqun.
Gün-gündən sənyürdy gezynün fəri,
Bir sutyk qalmışdı jazıq bir dəri.

3

Kecdi, sox sutykədi bu qorxunç gynlər,
Mudhiş qaralıq bəqdu tunc gynlər
Dələndə tarixin köhnə mehvəri.
Bir şenlik byurdy bizim elləri.
Jaqı, zalımlarə jandırdı atəş,
Jardə dumanlarə qızıl bir gynəş,

Acıdı cıcıklendi azad dilöklör,
Xilas oldu dərddən, qəmdən Mynəvvər
Сьхды buludlardan, qara matəmdən,
Azad oldu qəlbi ələmdən, qəmdən.
Sevinçlə atıldı jeni həjata,
Getdi fabriqaja, istehsalata.
Bizim Nilufər də məktəbə girdi,
Artıq həjatlary gözəl keciridi.
Bu gənç qız məktəbdən qayıdan zaman
Сальсыр, oxujur, boş durmur bir an.
Onun yrajinin sevinçijdi dər.
Aj kecdi, il kecdi, bir jeni həvəs
Ojandı qəlbində: bir gyn Nilufər
Baxды gəj qybbəjə səjlədi: gəjlər!
Kohlən buludlary jarəb bir gyn mən
Kecərəm quş kimi yzərinizdən.

Gənçlərdə sarsılmaz bir mətanət var,
Dənməz ilqarından qomsomolcular.
Olduqca parlaqдыr gənçlik gynəşi
Dəmir yrəklərin çosqun atəşi
Sarsыdar dəhşətli qaranlıqlary,
Qылыңdan kəskindir gənçlik ilqary.
Səzində məhkəmdi gənç Nilufər də.
Qorxunç çəhhələrdə, cətin jərlərdə
Mətin əskər kimi dura bilərdi.
Odur aeroplan sırməjə girdi.
Oxudu, cальсыды o pilot oldu
Yrajı sevinçlə, şadlıqla doldu.

Bir səhər Nilufər gəzir göjlərdə
 Quş kimi ucurdu cox jyksəklərdə.
 Ахырды фəzadə sanki bir ulduz
 Uça buruqların ystyndən gənç qəz.
 Kecirdi gurlajan şimsəklər kimi,
 Səhər-səhər əsən kyləklər kimi.
 Вакыны ystyndə bir az dolaşды,
 Otsuz qajalardan, daqlardan aşды,
 Aeroplan gəldi quş tək çəvlana
 Аль, gylly gözəl gylşənə catды.
 Rulu tapşıraraq pilot tərlana
 Qəhrəman Nilufər paraşjut atды
 Qoça təbiətlə gənç qəz dəjyşды,
 Gəldi cicəklərin ystynə dyşды.

PILOTLAR

1

olunça göjlərin aq cicəkləri,
 Qəzyl əjdənləqlər byrujyr jəri.
 Qaranlıq gecələr dənyr gundyzə,
 Jasəmən göjlərdə gyn yzə-yzə
 Sасыr kainata ipək işəqlər,
 Gylyr, al cicəklər, al sarmaşəqlər;
 Bu zaman juxudan qalxыр Eldəniz,
 Gыmyş kimi suda jujunur, təmiz
 Gejinir, cəj icir; hər səhər erkən,
 Gedir məktəbinə, qalmыр dərsindən.
 Bu qoçaq oqlanын dərs sevinçidir,
 Hər dərsdə daima o birinçidir.
 Eldəniz məktəbdən qajьdan zaman,
 Evdə boş-boşuna durmajыр bir an
 Verilsə məktəbdən necə məsələ;
 Qələmi, kaqəzь алыңа ələ

O saat həll edir məsələləri,
Sinifdə hec kəsdən o qalmır geri.
Boş vaxtında gəlir kitabxanaja.
Qəzet oxumaqa, kitab almaqa.
O jeni, maraqlı kitab alarkən,
Könly pərvaz edir sanki sevinçdən

2

Kitabxanada jəndə Eldəniz
Qiraət xanada oturmuş səssiz
Zylverninin olduqca maraqlı, adlı
Ajnə ətrafına səyahət adlı,
Bəyuk romanın oxuyurdu o,
Çoxurdu qəlbində bir dərin duyğu
Dejirdi: gərəsən mən də bir zaman
Qurarammı elə bir aeroplan,
Onunla jüksəlim geniş göjlərə,
Gəyüm jeni aləm, jeni mənzerə.
Acılsın qarşında göjlərin qəlbi,
Jarım buludlar ildırım kimi.
Göjlərə baş cəkmiş dumanlı daqlar
Qəyrgəlan bulaqlar, qajnar bulaqlar,
Meşələr, dənizlər, tərələr, göllər
Bu uçsuz-bucaqsız səhralar, cəllər
Bir ojuncaq kimi gəyünsün mənə,
Sejr edim göjləri, qajrdım jənə,
O dərin xəjala, fikrə dalmışkən,
Dilərə icəri girərək, birdən
Dedi:—«Aj Eldəniz, nə olmuş, nə var?
Culqamış fikrini hansı xəjallar?

Necin düşynürsən a dostum bunça.»
—«Bir diləjim vardır, mən uca-uca
Gəzmək istəjirəm jüksək göjləri...
Ona gərədir ki, ajlardan bəri
Calışram qurum bir aeroplan.
İndi anladım, işi başıcan!»
— Anladım, mənim də qəlbimi üzən,
Mənim də fikrimdə, bejnimdə gəzən
Sənin səjlədiyin dərin arzudır,
Maraqlı, nəş'əli şirin arzudur.
Mən də necə ajdım cəkirəm plan,
Qurmaq istəjirəm bir aeroplan
Onun jər yzundə təc olmasın,
Bəlkə dəjərinin sajc olmasın,
O bir qartal kimi jüksəjə qalxsın
Gymış ulduz kimi göjlərdə axsın.
Ensə gurultulu, çoxğun dənizə
Şən bir qajıq kimi o gəzə-gəzə
Quduz dalqaların baqrın jarsın
Qoçaman dənizi sarsıtsın sarsın.
Qorxmasın sərsəri, şaşqın sulardan,
Hiddətli sulardan, daşqın sulardan
Kecsin zanbaq rəngli, dərin göllərdən
Ucsun səhralardan, əngin cəllərdən.
Məni alqışlasın gylşən ölkəmiz.
Bu xoşbaxt ölkəmiz bu şən ölkəmiz
—İndi ki, arzımız birdir, Dilərə!
Gəl, birgə calışaq bugündən sonra.
Birlikdə qyvət var, qalibijət var,
Birgə oxujarıq jaxş kitablar,

Plan dyzəldərik, model quraraq.
Hər bir cətinliyə zərbə vuraraq.
— Cox gözəl, Eldəniz! Artıq bugündən
Səninlə bir jerdə calşaram mən.

3

Mə'dən işcisidir zərbəci Abbas
O bir gün səbəbsiz işindən qalmaz.
Əməkcin ojnayır, sərgənlər qəlbi,
Calşыр bir mətin bolşeviq kimi
O işsiz dajanıdır mə'dəndə bir an,
Artıq məhsul verir öz normasından.
Ruh yüksəkliylə girişir işə,
Cətinlik gərəndə düşmür təşvişə
Günəş kimi jəyər o qaralıqda
Əfsanə dejildir qəhrəmanlıqda.
Hədər jərə axıdır alınlı təri,
Qolunun gücülə tərpedir jeri.
Qızıl əlkəsini şenlətsin deyə.
Zərbələr endirir hər cətinliyə.
Onun qabaqında durmaz daq, dəniz
Abbas istəyir ki, oqlu Eldəniz,
Bolşevik ruhilə tərbiyə alsın.
Hər çür cətinliyə o zərbə calsın
Düşmənlər titrəsin onun səmindən
Əlkə xeyir gərsyn tərbiyəsindən.

4

Majdır, gylumsəyir əlvən cücəklər
Qonur al gyllərə şen kərəpəklər

Ucur aqaqlara boz qaranquşlar,
Zymryd jamaqlarda oxujur quşlar,
Jaşyl məxmər kimi parlağır daqlar.
Ахыр дәрәләрдән gymyş bulaqlar.
Cicəkli xəlijə bənzəjir cəmən
Асмьş баqcalarda gözəl jasəməн.
Hər gözəl nilufər hər qьзыl lalə
Bənzəjir bir inçə şeirə xəjalə,
Majdyr, işcilərin dəjyş bajramь,
Bu əmək bajramь, bu iş bajramь
Cox bəjyк bajramдыr, uça bajramдыr.
Tarixi olduqça qoça bajramдыr...
Bugyn Jevropaнь sarsьдыr ysjan,
Culqajьr qaranьq elləri tufan.

Gynəş kainata işьq sərpərkən
Abbas da qalxmьşды juxudan erkən,
Joxdu yrəjində kədəri, dərди.
O da nymajışə getmək istərди.
Bu halda Eldəniz icəri girdi,
Atasь Abbasa o, salam verdi.
Sonra dedi:—Ata, hər il sən mənə
Bajramьq alьrsan, bu il də jenə
Bir şey almьsanмь?—Алмьşam, gəl, bax!
Eldəniz gərды ki, gözəl ojunçaq,
Aeroplan almьş atasь ona.
O saat atьldь onun qojnuna.
Sevinçdən az qaldь qol-qanad acьn
Şen gəjərcin kimi gəjlərə ucsun.

Kecirdi syr'ətlə qanadь gynlər,
Sevinçli, şen, gözəl, xoş, dadь gynlər,
Qocaq Eldənizlə, qocaq Dilara,
Parlaq imtahanlar verəndən sonra
Birgə texniquma girdilər onlar
Bu gyndən oldular daha bəxtijar.
Dərsini bilirdi onlar su kimi
Qəlbin ən sevimli arzьsь kimi.
Texniqumda şirin kecirdi dərslər.
Calьşqanьq olsa insanda əjər,
Daqь-daq ьstynə qaldьrar insan
Təbiət, əlində caşar qorxudan
Bizim qəhrəmanlar cox calьşqandь,
Onlar bilikdəki qyvveti qandь.
Bildilər texniqa biliksiz olmaz.
Insan calьşmasa artmaz, uçalmaz.
Məktəbdə kim dərsdən geri qalsajды,
Matematiqadan zəif olsajды,
Joldaşьq kəməji gəstərsin—dejə,
Eldəniz, Dilara onu jedəjə
Alьb dərslərini hazьrlajardь.
Onlarda cox bəjyк dьşynçə vardь.
Bu calьşqan dostlar bir dərsdən geri
Qalmazды, onlarь myəllimləri
Daim alьşlardь, daim sevərdi
Daim tə'riflərdi, daim əjərdi.
Bizim qəhrəmanlar hər səhər erkən,
Hələ gyn doqmamьş qalxьb jərindən

Dərsini oxujub jazь jazьrdь.
Hər dərsdən hər zaman onlar hazьrdь.
Istirahət gyny gənç tələbələr
Hamь aeroporta gedəcəkdilər.
Eqsqursijanь təşkil edinçə
Eldəniz, Dilara daldь sevinçə.
Hamь tramvaja minməjə gəldi,
Tramvaj səslənib jola dyzəldi.
Aeroporta gəlib çatьnça onlar,
Gərdylər, qanadь aeroplanlar
Quş kimi dyzylmyş burda jan-jana
Baxdьqça fərəhlər verir insana.

6

Qultur aləmindən bir nişan kimi
Baş cəkmış gəjlərə kəhkəşan kimi
Daqdan əzəmətli jyksək bir bina
Onu bolşeviqlər eləmiş bina,
Sacıь hər tərəfə o bina işьq
Verir əlkəmişə bilik, jaraşьq.
Həqiqət gəzilə eləsən nəzər,
Burda hər dəqiqə bir əsrə bənzər.
Burda hər məktəbli hər gənç pioner
Texniqa əjrənir, bilik əjrənir.
Alьr jyksəlişcin sarsьlmaz qanad,
Acьlьr ənyundə jeni kainat.
Bu saraj bəzənmiş qərənfillərlə,
Gəj bənəfşələrlə, qьzyl gyllərlə.
Otaqlarьnda var ipək xalьlar.
Əlvən butalarь gəjcək xalьlar.

Hər janda al, jaşyl iampalar janьr,
Saraj jaraşьqlь rəngə bojanьr.
Lampalar oxşajьr qonca cəcəjə
Qəlbə fərəh verən inçə cəcəjə.
Qara buludlardan cьxmьş ulduzlar
Gьlyzly sevimli qomsomol qьzlar
Gəzir bu sarajda gəjərcin kimi
Şadlьqla dəjynyr onlarьn qəlbə.
Burda cəcəklərin əl-əlvən rəngi,
Dadlь gьlyşlərin, şeiri ahəngi
Ruhu dəniz kimi dalqalandьrьr
Insanьn gənlənyu həvalandьrьr.
Burda çyrbəçyr dərənəklər vardьr.
Bu saraj olduqça çəzibədardьr.
Burda kamancanьn, tarьn dilləri
Oxşajьr nəş'əli şen gənylləri
Tarьn tellərindən ucan ahənglər,
Alovlu nəqmələr, atəşli rənglər.
Cəcəklikdən əsən şen kylək kimi,
Inçə xəjal kimi, xoş dilək kimi,
Yrəkdən cьxarьr dərdi, qьyssəni,
Sevindirir səni, çəşdurur səni!
Qocaq Eldənizlə qocaq Dilara
Bir axşam barabar gəldi saraja
Texniki dərənəjə jazьldь onlar
Gərdylər burada bir inzener var.
İxtiracьlara mə'lumat verir,
Hər çyr kəmək edir, dyz jol gəstərir.
Məktəbli uşaqlar gənç pionerlər
Təzə şej ixtira eləsə əjər,

Onun təcrübəsi mənimsənilir,
Bytyn joldaşları əjrənir, bilir
O neçə çalışmış, neçə işləmiş
Burda yərlər şən, fikirlər geniş
Uzlər qırğışqış, dujqular dərin...
Burda iste'dadlı artır gənclərin.

7

Bizim qəhrəmanlar işə girişdi,
Bu dərnək onları lap gəjdən düşdü.
Eldəniz, Dilara verib əl-ələ,
Ruh yüksəkliylə böyük sevinçlə
Birgə çalışdılar keçdi bir zaman
Onlar qayırdılar bir aeroplan
Olsa insan əjər inadlı mətin
Əlində heç bir şey dejildir cətin
Bizim gənclərdə də iradə vardı.
Odur başladı işi qurtardı.
Olduqca gözəldi bu aeroplan
İstəsəydin gəyə ucardı hər an
Lakin gəjdə yarım saat qalırdı,
Sonra gücdən düşüb, o, alçalırdı.
Bu iş səxtəmərdi bizim gəncləri,
Onlar gərdylər ki, illərdən bəri
Cəkdiji zəhmətlər olmamış hədə,
Dedilər nə olsun gərmədik zərər,
Düzdyr aeroplan gəjdə cox qalır,
Bir necə metrədən artıq uçalır.
Lakin bu da böyük qalibijətdir,
Bizim niyyətimiz başqa niyyətdir.

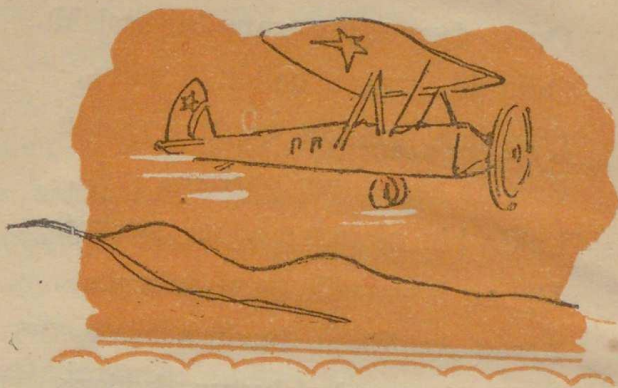
Jeddi, səkkiz il də cəkərik zəhmət,
Vaqt olar ona da catarıq əlbət.
Sonra kecirərək gənclər qol-qola,
Şadlıqla, sevinclə dyzəlib jola.
Gəldilər, catdılar bəyik saraja
Uzvlər hamıssız tez bir araja
Jıqıqıssız, Eldəniz səhbəti acdı
Sevinçdən hamıssız qol-qanad acdı
Rəhbər aeroplana diqqətlə baxdı,
Ona jaraşdıqlı bir bajraq taxdı.
Bakı sovetinə telefon ejlədi,
Bytyn əhvalatı bir-bir səjlədi.
Hökumət, mətbuat nymajəndəsi
Jıqıqıssız saraja. Şadlıq nəqməsi
Calındı, səs dyşdy 'saraj gurladı,
Uzlərdə gözlərdə sevinç parladı.
İxtiracılary alqısladılar,
Onlara baxışlar baqısladılar.

EPILOQ

Bu bir həqiqətdir, ej oxuğum, bil,
Mənim jazdıqlarım əfsanə deşil.
Bu şen əlkəmizdə bax gər nələr var?..
Misli gərynməmiş xariqələr var.
Bəyik Firdovsinin qəhrəmanlary,
Rüstəm kimi adlı pəhləvanlary
Boş əfsanə idi, boş bir xəjaldı,
Tarixdə adlary dumanlı qaldı,
Nizaminin bəyik İskəndərləri
Doğrudur qılınçla fəth etdi jeri,

Ona ystyn gəldi lakin şəhrəti.
Bir qısqıqıssız kimi səndy qıyvətı.
Bəşərin dərđini tapmadı hejhat...
Geniş horizontda calmadı qanad.
Onun dyşyndyju xam bir xəjaldı,
Odur ki, arzıssız qəlbində qaldı.
Qan icdi, axırda qanla boquldu
Sonsuz təməhinin qurbanı oldu.
Lakin biz ujmadıq şə'nə, şəvkətə,
Ujmaq istəmədik quru şəhrətə.
Aldıq Arqtıqanı buzlu səhranı
Saldıq təəşşübə, bytyn dınyanı.
Qoça təbiətdən Şmidt oç aldı,
Şəhrəti hınərlə artdı, uçaldı.
Vətəndaş hərbinin ijd ərləri
Bolşevik əzmilə sarsıtdı jeri.
İjd Vorosılov, Frunze, Kirov,
Qəhrəman Capajev, şanlı Sverdlov
Sıxdı hər şəbhədə dyşməne qarşı,
Caldı zəfər marşı, qələbə marşı.
İndi Zylejxalar gəzir gəjlərdə
Aşır buludlary, syzyr gəjlərdə.
Dolaşır jyksəkdə qızıl quş kimi,
Deşil xəstə kimi, jorulmuş kimi
Səlləri, jəlləri, uça daqlary,
Səlləri, gəlləri, qoça daqlary.
Bolşevik gıçilə etdik ojunçaq.
Ujmadıq şəhrətə, şəvkətə ançaq

Bu bir həqiqətdir, ej oxuçum! Bil,
Mənim jazdığlarım əfsanə deyil.
Bu bəxtijar ölkə, bu məs'ud diyar
Jaratmış minlərcə gənç qəhrəmanlar.

392
80 қар.

1939

20

М. СЕИД-ЗАДЕ

П И Л О Т Ы

ЦК ЛКСМ Аз

Издательство детской и юношеской литературы
Баку—1938